

Prijevod, radna verzija

ITC-ILO ACTRAV Istraživačka izdanja

Novi oblici sindikalne solidarnosti

Izgradnja održivih sindikalnih organizacija članica industriAll –a u jugoistočnoj regiji putem razvijanja kapaciteta za organiziranje i učlanjivanje

Autor: Mario Svigir¹

Urednica: Evelin Toth Mucciacciaro

Ovo istraživanje čini sastavni dio projekta financiranog iz fondova EU pod nazivom *Jačanje sektorskog socijalnog dijaloga u novim državama članicama i državama kandidatima Europske unije u sektorima industriAll-a*. Projekt se provodi tijekom 2013. godine, a vodi ga Međunarodni centar za osposobljavanje pri Međunarodnoj organizaciji rada zajedno s partnerskom organizacijom industriAll – Europski sindikat u sklopu suradnje Europske komisije i Međunarodne organizacije rada.

---

¹ Neovisni istraživač, Zagreb, Hrvatska

Rad se temelji na Online istraživanju naslovljenom 'Organiziranje u industriAll-ovoj regiji jugoistočne Europe', a uključivalo je osamnaest sektorskih sindikalnih organizacija iz šest država.

Projekt srdačno zahvaljuje sljedećim sindikalnim organizacijama na njihovom aktivnom sudjelovanju u internetskom istraživanju:

Bugarska FLI-CL PODKREPA, CL PODKREPA, NLF "Kemija i industrija" – CITUB, Nacionalna sindikalna federacija "Metal-Electro" – CITUB, NF Metalurgija CL Podkrepa – Bugarska

Hrvatska Sindikat metalaca Hrvatske-Industrijski sindikat, Sindikat energetike, kemije i nemetala Hrvatske

Republika Makedonija Sindikat na industrija, energetika i rudarstvo na Makedonija -SIER, Sindikat radnika tekstilne, kozarske i cevlarke industrije Republike Makedonije STKC

Crna Gora Sindikat metalaca Crne Gore, Sindikat tekstila, obuće i kemijske industrije

Srbija INDUSTRIJSKI SINDIKAT SRBIJE, GRANSKI SINDIKAT INDUSTRIJE, ENERGIJE I RUDARSTVA NEZAVISNOST

Rumunjska FSLI-Metal (Federatia Sindicala a Lucratorilor din Industrie-Metal), CONFPELTEX, FEDERATIA NATIONALA SINDICALA SOLIDARITATEA METAL, Federetia Peltricontex-Fratia

Uvodna riječ

Sindikati se bave temeljnim pitanjem u društvu, a to je *rad*. Kako bi rad bio jedan od prioriteta u razvojnim planovima neke države, radnici moraju imati snažan glas i to kroz snažne i reprezentativne sindikalne organizacije. Zbog toga razloga organiziranje i učlanjivanje moraju biti stalna prioritetna aktivnost svih sindikalnih organizacija koje žele unaprijediti svoj potencijale i postignuća. Glavni izvor snage sindikata čine brojni i aktivni članovi sindikata koji se spremno mobiliziraju u cilju zaštite temeljnih radničkih prava i borbe za socijalnu pravdu. U budućnosti neće biti dovoljno samo pratiti procese već će samo proaktivni sindikati sposobni osjetiti i javno odražavati društveno bilo moći zajamčiti da su radne i socijalne politike istinski usklađene s gospodarskom politikom. Ovaj rad, koji se temelji na internetskom istraživanju provedenom u svibnju 2013. godine, baca novo svjetlo na organizacijske strategije i prakse industrijskih sindikata u jugoistočnoj regiji učlanjenih u Europski sindikat industriAll te će poslužiti kao materijal za zajednički seminar Međunarodnog centra za osposobljavanje MOR-a i industriAll Europe-a koji će se održati 1. i 2. srpnja 2013. godine u Zagrebu. Istovremeno, on čini dio serije istraživanja čiji je cilj potaknuti debate o donošenju odluka na području obnove i konsolidacije sindikalnog pokreta.

Evelin Toth Mucciacciaro

Voditeljica europskog programa

Program za radničke aktivnosti

ITC-ILO (Međunarodni centar za osposobljavanje pri Međunarodnoj organizaciji rada)

UVOD

Pad broja članova sindikata često se pripisuje demografskim faktorima, neaktivnosti samih sindikata, državi i pravnom sustavu, globalizaciji, neoliberalizmu, te odustajanju poslodavaca od usklađivanja politika rada i kapitala². Baveći se pitanjem takvog opadanja i potrebnih strategija revitalizacije Clawson i Clawson naglašavaju napore sindikata čiji je cilj preusmjeravanje navedenih trendova i transformiranje radničkog pokreta putem usvajanja inovativnih organizacijskih rješenja i naglašavanja primjene intenzivnih taktika na nižim razinama sindikalne organizacije koje značajno povećavaju uspjeh sindikata. Varijacije uključuju izgradnju sindikata, organiziranje radnika migranata, feminističke pristupe i organiziranje unutar čitave industrije.

Rezultati njihovog istraživanja radničkog pokreta također naglašavaju potrebu da se sindikati uključe u participacijsko upravljanje ili programe za uključivanje radnika, paralelno eksperimentirajući s novim oblicima, uključujući sindikalizam unutar pojedinih profesija, organiziranje zajednice i jače povezivanje s drugim pokretima u društvu.

Druga skupina istraživačkih aktivnosti vezana je uz kontekst Europske unije ili potencijal sindikata u tranzicijskim državama da se suoči s novonastalim okolnostima unutar kojih djeluju. Razlike i snage između sindikata u 'starim' i 'novim' državama članicama te strah od socijalnog *dumpinga* u proširenoj Europskoj uniji potakli su pitanje tko može braniti radnike u novim državama članicama.

U tom smislu je istraživanje koje je proveo Guglielmo³ bacilo novo svjetlo na pitanja vezana uz novonastale sindikate i/ili novonastale sindikalne prakse u post-komunističkim državama. Istraživanje je da tvrtke u stranom vlasništvu u tranzicijskim državama svjedoče slučajevima revitalizacije sindikata unatoč neprijateljskom raspoloženju od strane poslodavaca. Razni vertikalni faktori kao što su promjene u proizvodnji i trendovi na lokalnom tržištu rada često se nalaze u pozadini takve revitalizacije iako inozemni faktori, kao što su modeli preneseni iz zemlje odakle tvrtke dolaze ili međunarodna sindikalna solidarnost, povremeno također imaju svoju ulogu u procesu. Međutim, takva revitalizacija, s obzirom da je utemeljena na razini pojedine tvrtke, otvara pitanja vezana uz kapacitet sindikata da kombinira osnovnu zadaću predstavljanja radnika i obranu radnika unutar cjelokupnog društva. Svi su ti aspekti uzeti u obzir kod utvrđivanja oblika ovog istraživanja. Polazišna točka za oblikovanje i provođenje istraživanja u pogledu relevantnih industrijskih sindikata iz tranzicijskih država povezana je s teorijom Andreasa Bielera⁴ u kojoj autor objašnjava da različite pozicije unutar proizvodnih društvenih odnosa oblikuju položaj sindikata iako ga ne određuju.

---

² Clawson, A. M. i Clawson D., Annual Review of Sociology. 1999., Vol. 25, Izdanje br. 1., str. 95. 25p.

³ Guglielmo M, Debatte: Review of Contemporary German Affairs, kolovoz 2007., Vol. 15., Izdanje br. 2, str. 177-193. 17.p. Prikaz 1.

⁴ Bieler A., Pregled međunarodnih studija, siječanj 2013., Vol. 39., Izdanje br. 1., str. 161-183. 23.p.

Projekt za razvijanje kapaciteta financiran od strane Europske unije i nazvan *Dostojanstven rad za radnike u sektorima industriAll-a - Jačanje sektorskog socijalnog dijaloga u novim državama članicama i državama kandidatima Europske unije u sektorima industriAll-a* osmišljen je kao sredstvo kojim se teži doprinijeti dugogodišnjoj suradnji MOR-a i EK-a na području socijalnog dijaloga i industrijskih odnosa u novim državama članicama i državama kandidatima za članstvo u EU. Važno je napomenuti da su poteškoće s kojima su suočeni socijalni partneri u tim državama i pripadajućim sektorima dodatno produbljene gospodarskom i financijskom krizom s teškim posljedicama po industrije što je razlog da se investira u bazu znanja koja će pomoći u razradi usklađenih rješenja. Ovaj projekt nadograđuje se na komplementarnost standarda MOR-a i socijalne pravne stečevine Zajednice te povezuje strateške ciljeve MOR-a u promicanju socijalnog dijaloga kao jednog od glavnih stupova Agende MOR-a o dostojanstvenom radu i određenju Europske komisije da podrži europske organizacije socijalnih partnera u njihovim naporima da ojačaju sektorski socijalni dijalog na nacionalnoj razini i razini EU.

Istraživanje je provedeno kao podloga za edukacijske aktivnosti koje provodi Međunarodni centar za osposobljavanje pri Međunarodnoj organizaciji rada u okviru zajedničkog projekta s industriALL-om. Fokusiran je na temeljito analitičko istraživanje sindikalnih jakih i slabih točaka u procesu mijenjanja strategija i operativnih aktivnosti prema novom učlanjivanju, uspostavljanju novih organizacija za zastupanje radnika i radne snage i pregledu mogućih novih tematskih prilagodbi u odnosu na sindikate i njihovu sposobnost da odgovore na promjene u društveno-ekonomskom okruženju.

Istraživanje se provodilo u suradnji s predstavnicima sindikata, edukatorima i stručnjacima iz sindikata učlanjenih u industriALL iz sljedećih država: Bugarska, Rumunjska, Hrvatska, Republika Makedonija, Srbija i Crna Gora. Navedeni predstavnici sindikata pripadaju sljedećim sektorima: industrija tekstila, obuće i kože, metalna industrija, rudarstvo, energetika te kemijska industrija.

Rezultati istraživanja i razmatranja navedenih studija čine dio ovog rada s ciljem poticanja rasprave o statusu i radnom planu sindikata jugoistočne Europe, posebno se fokusirajući na pitanja vezana uz učlanjivanje novih članova i pronalaženje novih oblika radničkog zastupanja, a koja su pitanja od vitalne važnosti za opstanak sindikalnih organizacija. Izvješće je podijeljeno na tri tematske cjeline.

Ukratko su objašnjeni opći trendovi vezani uz sadašnje stanje i neke opće informacije o sindikatima u regiji koji su učlanjeni u krovnu sindikalnu organizaciju na europskoj razini- IndustriAll. Drugi dio izvješća posvećen je postojećim strategijama i praksama na području učlanjivanja novih članova sindikata. I, naposljetku, treći dio izvješća bavi se onime čiji bi zajednički nazivnik bio kapaciteti i aktivnosti vezane uz obuhvaćanje novih ljudi i novih tema od važnosti za sindikalno djelovanje, nove oblike

organizacijske predstavljenosti radnika i uobličavanje i uključivanje novih oblika sindikalne solidarnosti.

1.) OPĆI TRENDVI

Umjesto opisa općeg trenda, mogu se prikazati brojke: čak 83% sindikata koji su sudjelovali u istraživanju iskazali su da im je članstvo palo za više od 10% u proteklih 20 godina. Ipak, zanimljivo je napomenuti da je 11% sindikalnih ispitanika odgovorilo da su registrirali neto porast članova od više od 10 % od ukupnog broja članova. Prema odgovorima, ta su povećanja prvenstveno vezana za sindikate u Srbiji i donekle u Rumunjskoj.

Isti postotak sindikata (83%) odgovorio je da je glavni razlog za smanjenje broja članova vezan uz velik broj stečajeva u tvrtkama. Drugi najvažniji element u pozadini trenda smanjivanja ukupnog broja članova je, prema 66% sindikalnih odgovora, u vezi s umirovljenjem prijašnjih članova sindikata (66%). Istovremeno, na pitanje o nezainteresiranosti mladih radnika za učlanjivanje u sindikat 44% ispitanika složilo se s tezom da mladi radnici oklijevaju kod učlanjivanja u sindikat kao organizaciju utemeljenu na solidarnosti ili zato što nemaju iskustva ili zato što nemaju koristi od modela društvene solidarnosti koje su stariji radnici nekada imali kao radnici i kao članovi sindikata.

Na pitanje koji specifični problemi u pojedinačnim državama doprinose ukupnom padu broja članova i sprječavaju njihove napore da se učlane novi, većina (82%) je ukazala na činjenicu da je u regiji došlo do značajnog pada gospodarskih aktivnosti. 40% ispitanika je ukazalo na općeniti gubitak povjerenja u sindikate u regiji. Relativno mali postotak (11%, odnosno 23%) sindikata vidjelo je razliku u vrijednostima ili različitim očekivanjima radnika općenito te starijih i mlađih radnika u regiji u odnosu na ostatak EU kao važnu činjenicu kojom se mogu objasniti postojeći trendovi. Sindikati tekstila i kemijske industrije kao i sindikati iz Srbije su se malo više fokusirali na nedostatno povjerenje u sindikate u regiji. Sindikati u Rumunjskoj su naglasili pravne prepreke vezane uz rad sindikata u njihovoj državi.

40% ispitanih sindikata iskazalo je ili nultu stopu (neto učlanjenje kao rezultat ulaznih i izlaznih pokazatelja iznosi nula u odnosu na povećanje broja članova) ili su naveli da su učlanili zanemariv broj novih članova (vidi sliku A).

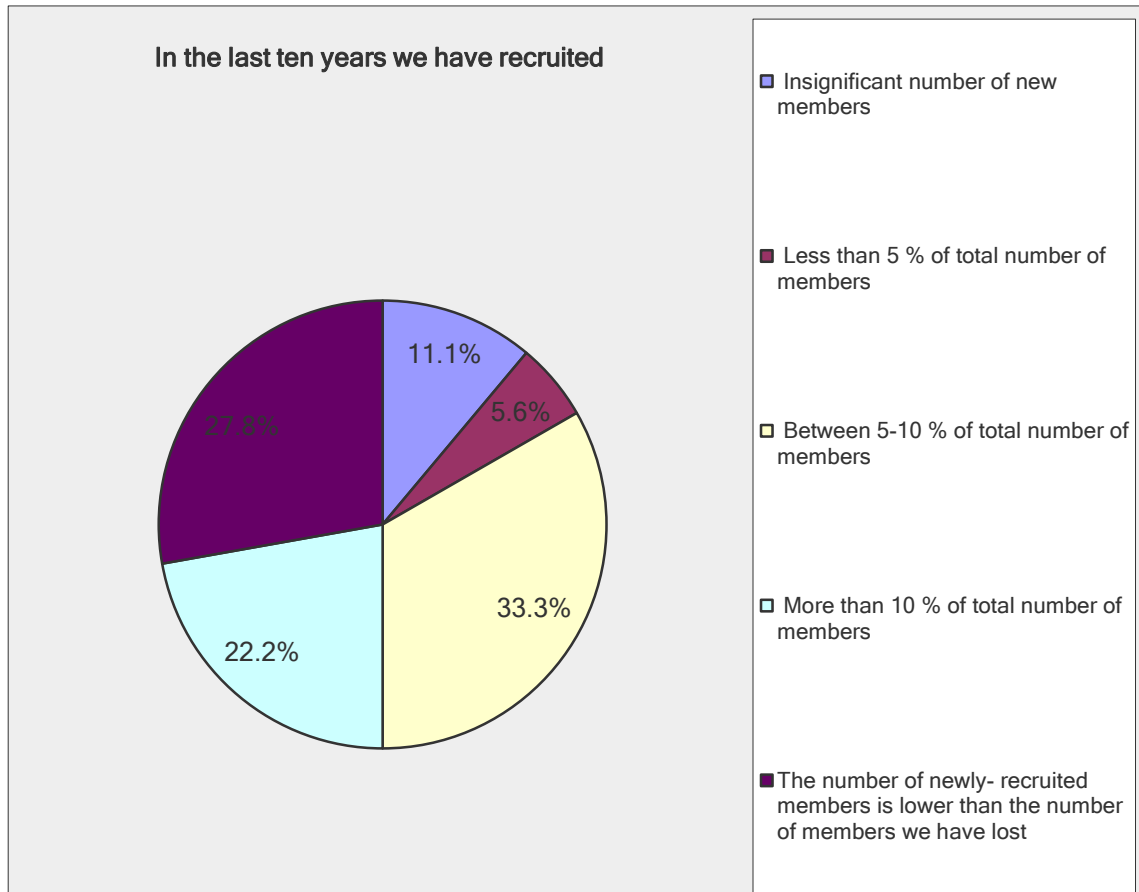
Jedna trećina ispitanika je odgovorila da je broj novih članova jednak ili viši od 10% ukupnog broja članova. Tu ponovno vidimo polarizaciju ispitanika između onih koji se revitaliziraju i brže šire i onih koji stagniraju. Međutim, valja vrlo oprezno pristupiti argumentaciji rečene polarizacije te izbjegavati svako pretjerivanje.

Slika A : Učlanjivanje novih članova sindikata

Tekst uz grafički prikaz

U posljednjih deset godina učlanili smo:

- neznačajan broj novih članova
- manje od 5% od ukupnog broja članova
- između 5-10% od ukupnog broja članova
- više od 10% od ukupnog broja članova
- broj novih članova je manji od broja članova koje smo izgubili

Izvor: autor, prema Online istraživanju

Po pitanju novog učlanjivanja na nacionalnoj razini, najbolji rezultati uočeni su u Srbiji (svi ispitanici iz srbijanskih sindikata navode neto novo učlanjenje od više od 10% ukupnog broja članova. Statistički manje primjetni, ali općenito pozitivni rezultati (povećanje između 5 i 10%) dolaze iz sindikata Hrvatske, Rumunjske i Crne Gore. Negativni ili neutralni podaci na području novog učlanjivanja proizlaze iz odgovora pristiglih iz Bugarske i Makedonije.

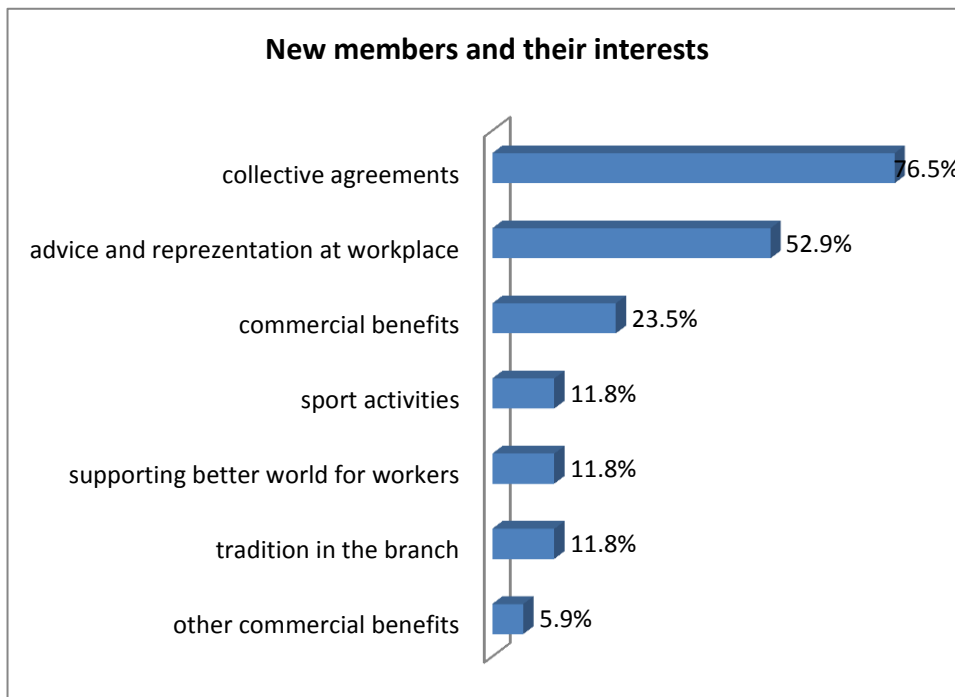
Na razini sektora, neto povećanja i porast broja članova vezan uz 10 % i više odnosi se na rudarstvo, energetiku i kemiju. Problemi kod učlanjivanja dominiraju u sindikatima koji organiziraju tekstil i metalnu industriju.

Slika B: Novi interesi novih članova sindikata

Tekst uz grafički prikaz

Novi članovi i njihovi interesi

- kolektivni ugovori
- savjeti i predstavljanje na radnom mjestu
- materijalne dobrobiti
- sportske aktivnosti
- podržavanje boljeg svijeta za radnike
- tradicija u grani
- druge materijalne dobrobiti

Izvor: autor, prema upitniku korištenom u Online istraživanju

Slika B prikazuje aspekte motivacije novih članova za učlanjenje u sindikat gdje većina ispitanih sindikata (76,5%) tvrdi da su novi članovi ušli u sindikat zbog potencijala i važnosti kolektivnih ugovora. Taj trend objašnjava svjesnost novih radnika da se putem kolektivnih ugovora može poboljšati ekonomski status radnika povezan sa radom.

Prema odgovorima sindikata, drugi najvažniji razlog (53%) koji novi članove motivira na pristupanje sindikatu odnosi se na njihov interes za razne pravne i ekonomske savjete te predstavljanje radnika na radnom mjestu.

Tradicija u grani (svi ili većina radnika tradicionalno je učlanjena u sindikat) igra manju ulogu u smislu motivacije ulaska novih članova u sindikat. Sindikati u tekstilnoj industriji pokazuju nešto više nego ostali da njihovi članovi pristupaju sindikatu zbog osjetljivosti pitanja prepoznatih na globalnom planu radničkih prava. Taj se primjer može razumjeti kao veća osjetljivost na globalizaciju i s njom povezano premještanje

industrije od strane novih članova sindikata koji su takvim trendovima najviše i pogođeni. Sindikati rudarstva, energetike i kemije navode važnost pravnog zastupanja radnika.

Stoga se prema prikupljenim podacima može zaključiti da novi članovi dolaze u sindikat zbog manje-više sličnih razloga kao i stariji članovi, a prvenstveno zato da bi bili pravno zaštićeni putem kolektivnih ugovora. Neki su se učlanili jer preko sindikata mogu ostvariti razne materijalne pogodnosti ili financijsku pomoć.

Prema odgovorima sindikata, neki novi članovi su se odlučili učlaniti zato što sindikat ima usklađeno radno vrijeme s njihovim radnim vremenom (što im dozvoljava da sindikat posjete nakon posla) te je uključen u život lokalnih zajednica. Neki su naglasili da novi članovi žele konkretnije sindikalne aktivnosti kojima bi sindikati općenito bili vidljiviji u društvu. Neki spominju i značajnije dodjeljivanje financijskih sredstava od strane poslodavaca za Fond za prevenciju radne nesposobnosti, odmor i rekreaciju radnika kao i Stambeni fond pomoću kojega se brže može riješiti stambeno pitanje.

Ispitani sindikati su odgovorili da nove članove dobivaju iz različitih redova. Osim mladih radnika s ugovorima na određeno radno vrijeme, spominju se i privremeno zaposleni radnici koje zapošljavaju posebne agencije za zapošljavanje. Novi članovi su zaposlenim u sasvim novim ili preustrojenim tvrtkama. Neki od ispitanika su spomenuli učlanjivanje radnika u malim i najmanjim tvrtkama ili pokretanje sindikalnih grana u tvrtkama gdje su zbog nekog razloga sindikalne aktivnosti bile godinama onemogućavane.

2.) UČLANJIVANJE NOVIH ČLANOVA

AKTIVNOSTI SINDIKATA KOJE PRETHODE KAMPANJAMA ZA UČLANJIVANJE

72% ispitanih sindikata navelo je da je najvažnija aktivnost prije pokretanja kampanje za učlanjivanje novih članova pronalaženje odgovarajućih ljudi (vidi sliku C).

44% ispitanih sindikata navelo je da su u prošlosti održavali radionice za strateško planiranje koje su se bavile pitanjima od ključne važnosti za uspjeh kampanja za organiziranje i učlanjivanje dok je nešto manje ispitanika (39%) naglasilo da su se do sada bavili tiskanjem promotivnih materijala te provođenjem terenskih ili klasičnih istraživanja.

Neki ispitanici su naveli razne prilagodbe unutar organizacije ili statuta (17%) zbog kampanja za novo učlanjivanje. Niti jedan od sindikata koji su sudjelovali u istraživanju nije se koristio društvenim mrežama kao sredstvom za unaprjeđenje svojih kapaciteta vezanih uz kampanje za organiziranje. Sindikati iz Rumunjske i

Bugarske naglasili su ulogu istraživanja u pripremnim fazama kampanja za novo učlanjivanje.

Slika C: Aktivnosti sindikata provedene prije kampanja za učlanjivanje

Tekst uz grafički prikaz
Aktivnosti prije kampanja

Identificiranje osoba koje bi mogle učlanjivati
Strateško planiranje radionica
Promotivni materijali
Terensko istraživanje
Priprema studija
Izrada nacrt planova za učlanjivanje
Financijska i drugi oblici podrške
Promjene statuta i druge promjene unutar organizacije
Istraživanje društvenih mreža

Izvor: autor, prema Online istraživanju

Odgovori iz sektora rudarstva, energetike i kemijske industrije naglašavaju važnost promotivnih materijala, a odgovori iz sektora tekstila fokusiraju se samo na identificiranje osoba zaduženih za novo učlanjivanje.

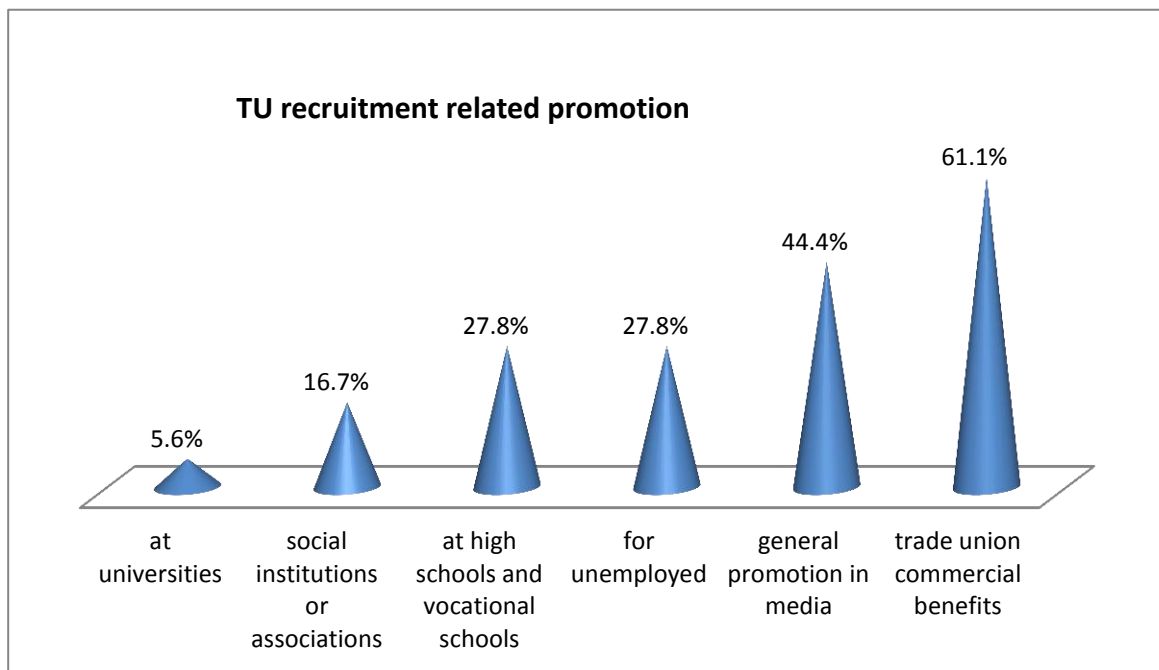
Većina sindikata koji su sudjelovali u istraživanju (61%) navodi da je promicanje sindikata dodatnim reklamiranjem glavna aktivnost vezana uz njihove napore da privuku nove članove. 44 % je odgovorilo da se opća promidžba u medijima smatra vitalnim faktorom kod organiziranja kampanja za učlanjivanje (vidi sliku D).

Fokusirane prezentacije nisu provođene kao vitalni dio kampanje. Kod pitanja vezanog uz promotivne aktivnosti, 27% sindikata predstavljalo je svoje organizacije nezaposlenima, a samo 5 % sindikata je predstavljalo svoje usluge na sveučilištima.

Sindikati iz sektora tekstila koji su sudjelovali u istraživanju i sindikati iz Makedonije naglasili su važnost čitavog niza različitih vrsta promotivnih kampanja. Sindikati iz Srbije stavili su naglasak na opću promociju sindikata u medijima. Osim medijskih kampanja, crnogorski sindikati stavljaju naglasak na promidžbu u srednjim i strukovnim školama. Sindikati iz Hrvatske, Bugarske te iz sektora rudarstva, energetike i kemijske industrije naglašavaju važnost posebnih tipova sindikalne 'ponude' s naglaskom na materijalnu dobrobit članstva.

Slika D: Promotivni elementi od temeljne važnosti za učlanjivanje

Promoviranje sindikata vezano uz učlanjivanje

- na sveučilištima
- socijalne institucije ili udruge
- srednje i strukovne škole
- nezaposleni
- općenita promocija u medijima
- materijalne dobrobiti od sindikata

Izvor: autor, prema Online istraživanju

3. AKTIVNOSTI VEZANE UZ KAPACITETE

SAMOPROCJENA

Trećina ispitanika (vidi sliku E) je odgovorila da kao organizacije imaju jasnu viziju potrebnu za rješavanje budućih izazova vezanih uz rad unutar svojih okruženja.

Dvadeset i dva posto sindikata je odgovorilo da se smatraju nedovoljno spremnim u pogledu korištenja 'novih sredstava rada', odnosno da još uvijek imaju problema s primjenom novih metoda rada s članovima, usvajanjem novih tehnologija i širenjem znanja.

Sličan udio ispitanih sindikata odgovorio je da općenito smatraju da imaju priličnih poteškoća u obavljanju svojih aktivnosti. Ovaj je podatak jako važan za planiranje pomoći jer ukazuje na činjenicu da edukacija treba uzeti u obzir takve oblike pomoći koji nisu isti ili se čak ne smatraju sličnima od strane raznih sindikata koji su sudjelovali u istraživanju.

Slika E: "Samoprocjena sindikata"

Kako sindikati vide sami sebe

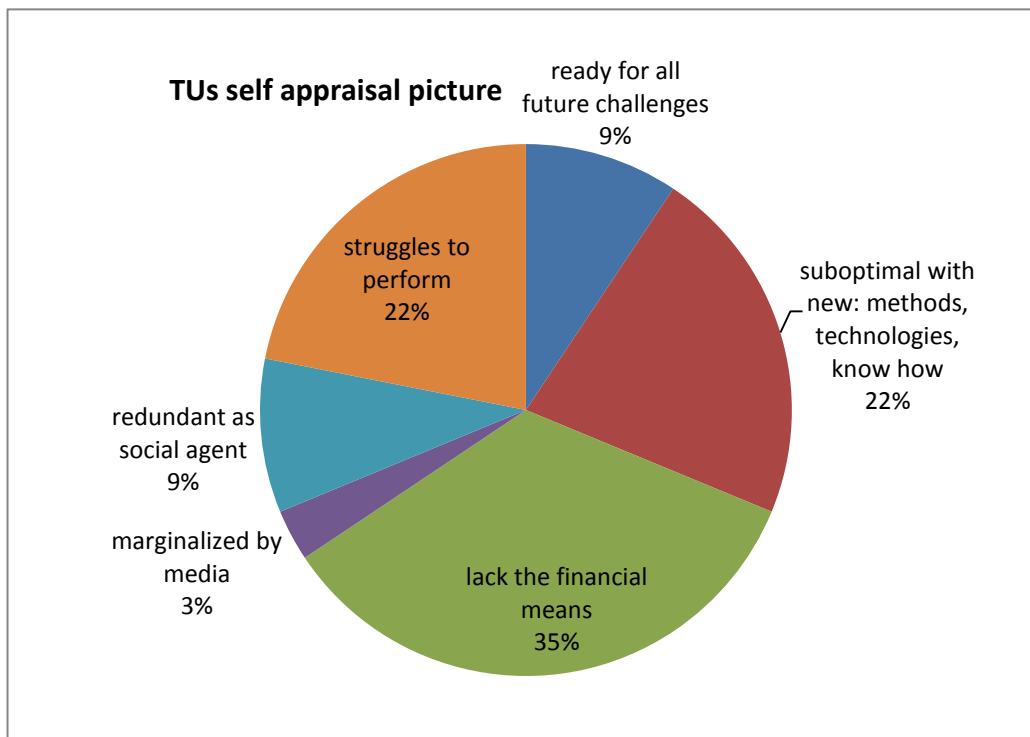
PLAVO- spremni za buduće izazove

CRVENO odstupaju od optimalnog s novim metodama, tehnologijama i primijenjenim znanjem

ZELENO- nedostatna financijska sredstva

LJUBIČASTO- marginalizirani od strane medija

SVJETLO PLAVO- 'nepotreban' akter u društvu

Izvor: autor, prema Online istraživanju

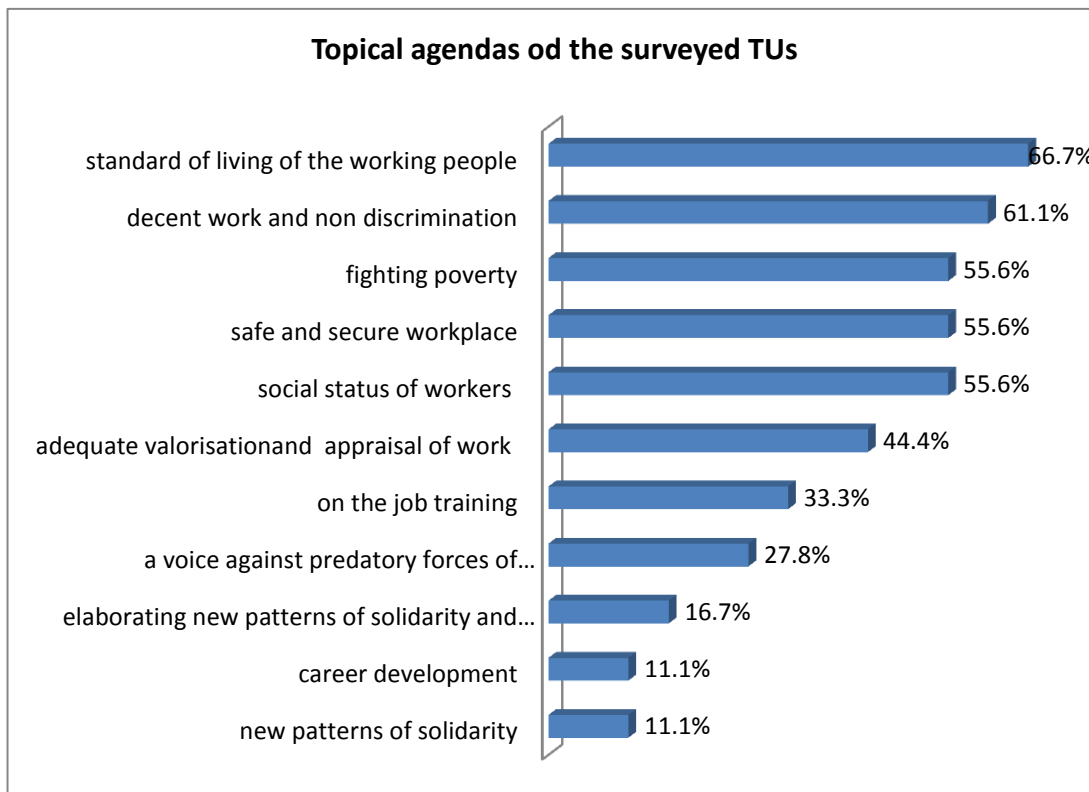
Odgovori sindikata iz Hrvatske i sektora rudarstva, energetike i kemijske industrije su ukazali da smatraju kako sindikati imaju problema s trenutačnim izazovima vezanim uz daljnje funkcioniranje sindikata. Sindikati iz Srbije i Rumunjske naglasili su da imaju viziju, no da im nedostaju sredstva za provođenje vizije te da imaju problema s novim načinima obavljanja sindikalnog posla. Sindikati iz Makedonije i tekstila ukazuju na činjenicu da su sindikati suočeni s ozbiljnim problemima održivosti svojih organizacija jer ih gospodarske i političke elite u regiji ne prepoznaju kao potrebne (ili ih eksplicitno odbijaju).

TEMATSKE AKTIVNOSTI I PLANOVI

U pogledu tematskih aktivnosti i planova sindikata koji su bili predmetom ovoga istraživanja slika F pokazuje da su najvažnije teme upravo one vezane uz opći ekonomski status radnika (66,7%) i dostojanstveni rad te nediskriminaciju na radnom mjestu (61,1%).

Slika F: Tematske aktivnosti i planovi sindikata ispitanika

- standard života radnih ljudi
- dostojanstveni rad i nediskriminacija
- suzbijanje siromaštva
- sigurna radna mjesta
- socijalni status radnika
- adekvatna valorizacija i ocjena rada
- osposobljavanje na radu
- glas protiv predatorskih snaga
- utvrđivanje novih oblika solidarnosti i...
- izgradnja karijere
- novi oblici solidarnosti

Izvor: autor, prema Online istraživanju

Više od 50% ispitanika naglašava da su najvažnije teme u njihovim organizacijama socijalni status radnika, sigurna radna mjesta i suzbijanje siromaštva.

Planovi vezani uz solidarnost s mladim radnicima i uključivanje u nove oblike solidarnosti, ali također i uloga sindikata u napredovanju u karijeri ili ublažavanje štetnih posljedica globalizacije ocijenjeni su kao područja u kojima ispitanici imaju manje iskustva ili nisu u žarištu njihovih aktivnosti.

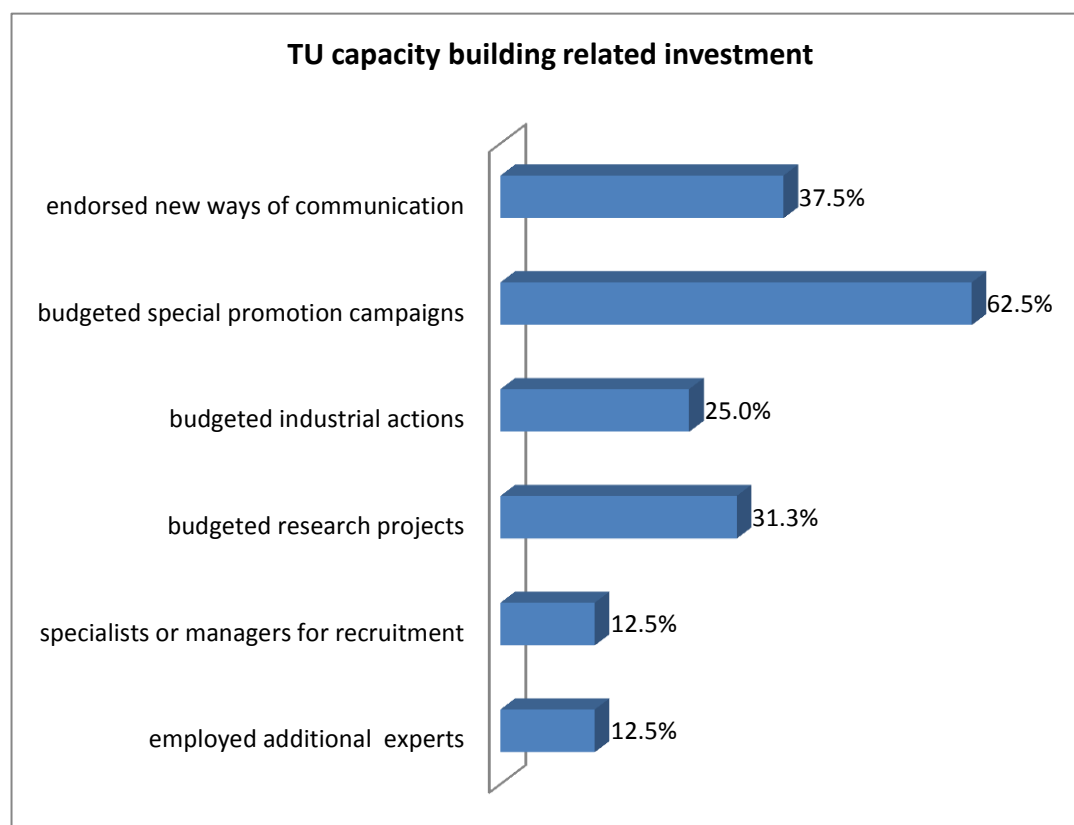
U pogledu sektorskih tema, sindikati metalne industrije naglašavaju životni standard radnih ljudi kao jedan od najvažnijih prioriteta rada i interesa. Sindikati iz sektora tekstila izabrali su temu suzbijanja siromaštva, a sindikati iz sektora rudarstva, energetike i kemijske industrije navode da su se fokusirali na socijalni status radnika (mirovine i zdravstvena zaštita).

Iznimka u odnosu na opće statističke pokazatelje odnosi se na odgovore iz Crne Gore gdje su sindikati naglasili temu profesionalnog osposobljavanja.

ULAGANJE U SAMOODRŽIVOST

Većina ispitanika (62,5%) financirala je posebne promotivne kampanje čije je cilj bilo novo učlanjivanje i jačanje njihovih organizacija (vidi sliku G).

Slika G: Ulaganje sindikata u izgradnju vlastitih kapaciteta

Tekst uz grafički prikaz

- promicali nove načine komuniciranja
- financirali posebne promotivne kampanje
- financirali istraživačke projekte
- stručnjaci ili voditelji aktivnosti za učlanjivanje
- zaposlili nove stručnjake

Izvor: autor, prema Online istraživanju

Samo se nekoliko sindikalnih organizacija odlučilo zaposliti nove ljude na poslovima specijaliziranih vanjskih suradnika/stručnjaka/voditelja aktivnosti za novo učlanjivanje. Kao korisne metode navode se još i promicanje novih načina komunikacije (37%) s javnošću i potencijalnim članovima ili ulaganje u istraživačke projekte (31%).

Područje sindikalnih aktivnosti vezanih uz komunikaciju u cilju osmišljavanja novih oblika organiziranja i učlanjivanja ispitanici smatraju važnim za svakodnevni tijek svojih aktivnosti i strateške planove.

Trideset i devet posto ispitanika je odgovorilo da su se aktivno bavili organiziranjem redovnih brifinga za medije (39%), zastupajući razne teme. Dvadeset i osam posto sindikata iz ovog istraživanja identificiralo je sindikalne predstavnike ili članove koji su zaduženi za planiranje nastupa u medijima i/ili javne nastupe u funkciji glasnogovornika sindikata.

Objavljivanje i diseminacija velikih izdanja sindikalnih časopisa je u padu kao i aktivnosti vezane uz komunikacije. Sindikati iz Hrvatske su naglasili financiranje posebnih kampanja za učlanjivanje kao poželjno sredstvo fokusirane komunikacije. Sindikati iz Makedonije odlučili su se za općenito promicanje novih načina komunikacije.

SURADNJA S DRUGIM ORGANIZACIJAMA KAO DIO IZGRADNJE KAPACITETA SINDIKATA

Što se tiče povijesti suradnje s drugim društvenim segmentima po pitanju jačanja sindikalnog pokreta te u izravnoj ili neizravnoj vezi i posljedicama za novo učlanjivanje, sindikati ispitanici su odgovorili da imaju tradiciju dobre suradnje s akademskim institucijama i nevladinim organizacijama (47%) te nešto manje razvijenu suradnju s političkim strankama; 41% sindikata je odgovorilo da su imali suradnju s neparlamentarnim političkim strankama, a 35% je potvrdilo suradnju s parlamentarnim političkim strankama.

Većina (64%) ispitanih sindikata je odgovorila da imaju stalnu suradnju s drugim sindikatima iz istog sektora. Zanimljivo je što je ovo istraživanje utvrdilo da sindikati nisu spomenuli utjecaj interne proliferacije ili nelojalne konkurencije između sindikata unutar istog sektora na što često ukazuju druga istraživanja i literatura.

Četrdeset i dva posto (42%) ispitanika je ukazalo da surađuje s drugim sindikatima na *ad hoc* osnovama te u situacijama kada postoji potencijal za spajanje sindikata koji zajednički nastupaju ili imaju tradiciju uspješne suradnje. Valja naglasiti da 23% sindikata navodi da je u prošlosti postojala spremnost da se uključe u neki oblik suradnje s potpuno novim sindikatima. Ispitanici iz Bugarske su posebno naglasili dobru suradnju s akademskom zajednicom.

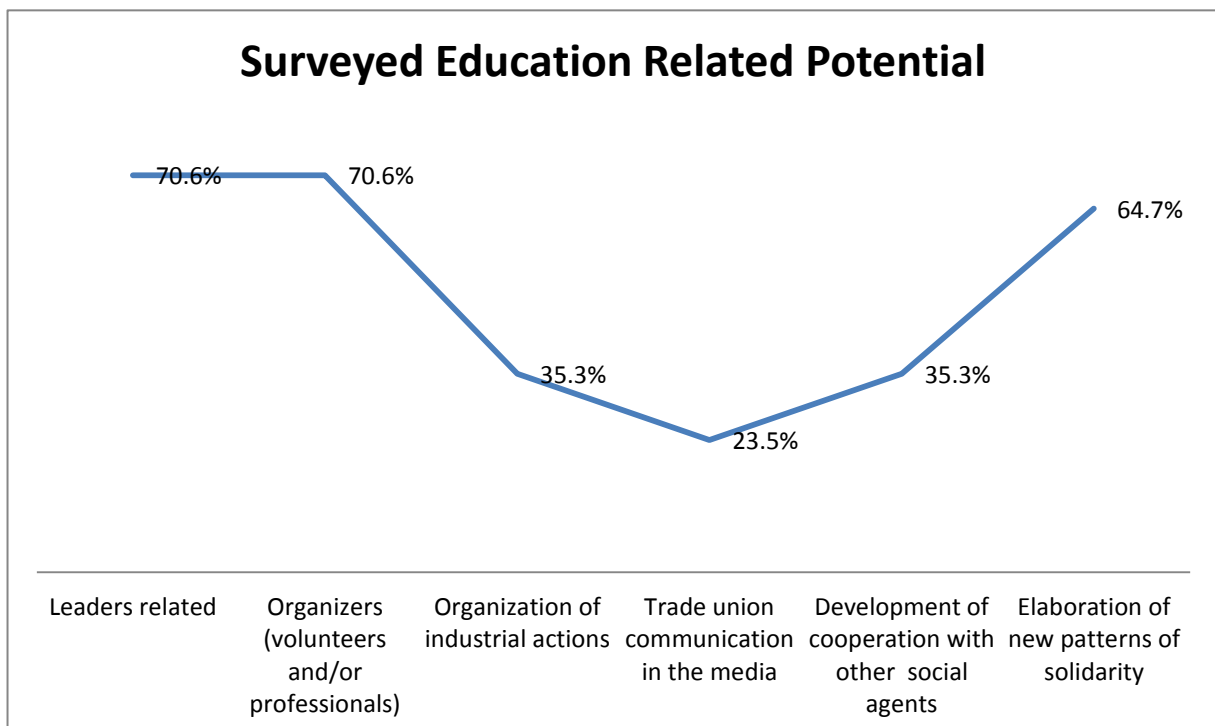
EDUKACIJA IGRA KLJUČNU ULOGU ZA DALJNI RAZVOJ NOVIH OBLIKA ORGANIZIRANJA NA RADNOM MJESTU I UČLANJIVANJA NOVIH ČLANOVA

Kao što se može vidjeti na slici H, najučinkovitija ulaganja vezana uz edukaciju i podršku u izgradnji kapaciteta organizacija koje su sudjelovale u istraživanju vezana su uz tri odabrana područja ili edukacijska segmenta s volonterskim i/ili profesionalnim utemeljenjem.

Slika H: Edukacijske potrebe i potencijal ispitanih sindikata

Potencijal povezan s edukacijom

- povezan s vodstvom
- organizatori (volonteri i/ili profesionalci)
- organiziranje industrijskih akcija
- sindikalna komunikacija u medijima
- razvijanje suradnje s drugim društvenim akterima
- utvrđivanje novih oblika solidarnosti

Izvor: autor, prema Online istraživanju

- Ciljana edukacija sindikalnog vodstva i budućih čelnika u sindikatima ispitanicima;
- Radionice o učlanjivanju i organiziranju te razvijanju vještina upravljanja za profesionalce, volontere i članove sindikata;
- Edukacija koja bi sindikatima pomogla u utvrđivanju novih oblika solidarnosti na višestrukim razinama (između mladih i starijih radnika, između sindikata u razvijenim i manje razvijenim državama, između diskriminiranih i nediskriminiranih radnika, između radnika s ugovorima na određeno, nepunim radnim vremenom i na prekarnim radnim mjestima i radnika s ugovorima na neodređeno i kvalitetnim radnim mjestima).

Edukacijski programi vezani uz industrijske akcije nisu prepoznati kao područje interesa za sindikate koji su bili predmetom ovoga istraživanja.

ZAKLJUČCI

Vezano uz nastavak razvijanja kapaciteta sindikata ispitanika ovog istraživanja

Svi ispitanici sindikati naglasili su da **prepoznaju važnost sindikalnih aktivnosti usmjerenih na vanjsko djelovanje**, bez obzira radi li se o mladim ili društveno aktivnim radnicima, pojedincima osjetljivim na socijalnu pravdu ili obrazovanim osobama koje dijele mišljenje sindikata kao i njihove ciljeve i ideale.

Neki sindikati navode **potencijal koji bi sindikati mogli ponuditi ljudima koji teže promjenama u društvu i općenitom promicanju pravednosti u svijetu rada** jer bi mogli te ideale promicati u okviru sindikata. Neki su naveli svjesnost o potencijalnim dobrobitima zapošljavanja mladih i obrazovanih osoba u svojim organizacijama kao jedno od sredstava za otvaranje prema radnicima općenito.

Iz pojedinačnih odgovora o aktivnostima prema van može se prepoznati pet načela koji odražavaju što sindikati smatraju važnim u smislu otvaranja prema van u cilju revitalizacijskih strategija.

Načela revitalizacije su sljedeća:

- Više sadržaja/vrijednosti za plaćenu članarinu,
- Uvođenje boljih normi transparentnosti i informiranja o radu sindikata,
- Davanje i primanje što je moguće više edukacije,
- Stvaranje ozračja poštovanja i usredotočivanje na potrebe pojedinačnih radnika kao i radništva općenito,
- Identificiranje ljudi koji će se intenzivnije baviti 'radom s ljudima'; približavanje sindikalnih aktivnosti članskoj bazi, što je moguće više komuniciranja licem u lice.

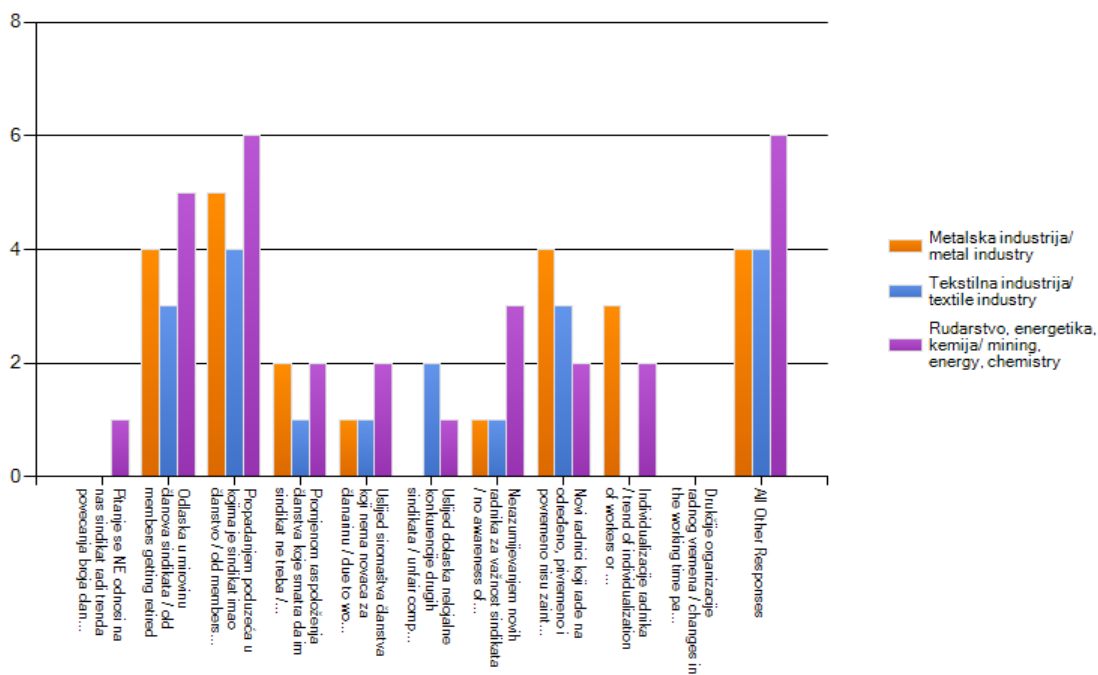
Naposljetku i kako je vidljivo iz analize općih trendova u sindikatima ispitanicima, primjetan je **fenomen divergencije koji naglašava da neki sindikati brže napreduju u prilagođavanju na novonastale okolnosti i izazove**. Zbog toga je od **ključnog značaja međusobno se informirati o primjerima dobre prakse** unutar krovnih sindikalnih organizacija. Pozitivni učinci takvih mreža i dijeljenje najboljih praksi i savjeta očiti su na području atipičnih oblika zapošljavanja, mladih radnika i radnika koji dijele neke od temeljnih vrijednosti sa sindikatima, ali nisu sindikate prepoznali kao korisnu platformu za aktivnosti koje podržavaju ili koje bi podržali u budućnosti, a u vezi s globalnim radnim pitanjima, ublažavanjem negativnih posljedica globalizacije, itd. Takvi **novi oblici učlanjivanja**, ali i prisutnost sindikata na radnim mjestima i s raznim skupinama radnika mogli bi doprinijeti ponovnoj izgradnji povjerenja u sindikate općenito.

Edukacija koja ima ključnu ulogu za nastavak aktivnosti razvijanja kapaciteta sindikata treba se fokusirati na sljedeće: vodstvo i buduće vodstvo, a posebno na edukaciju koja će sindikatima **pomoći da ostvare nove oblike solidarnosti na višestrukim razinama**.

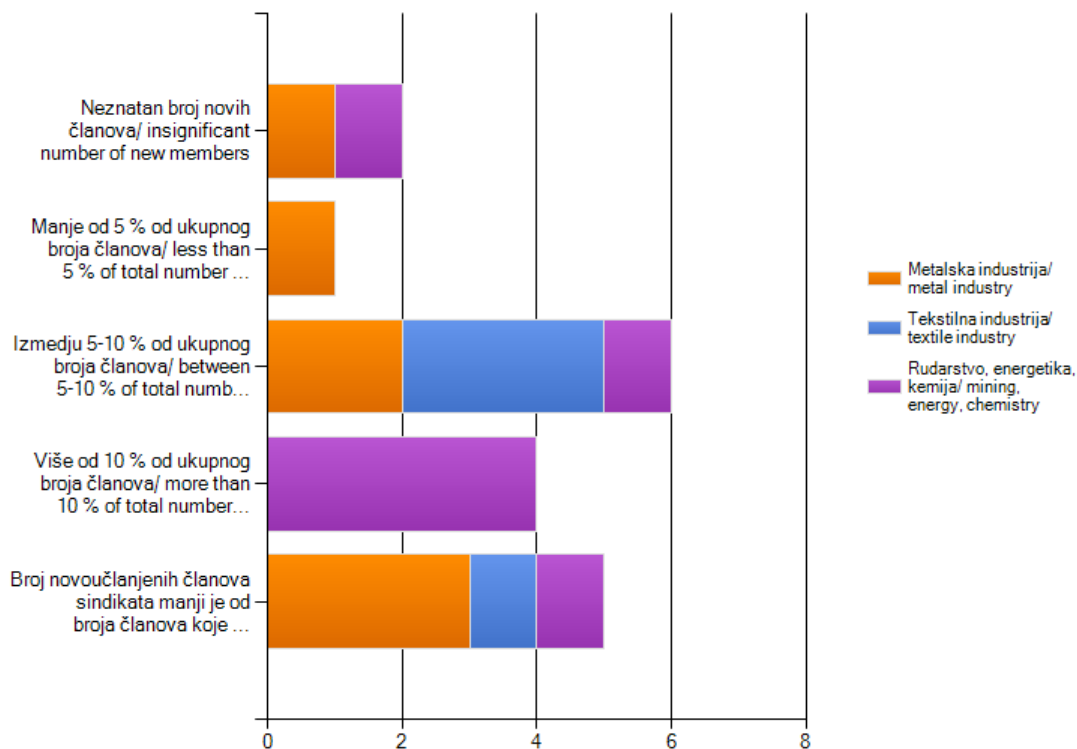
Također je potreban čitav niz edukacijskih projekata kako bi se sindikatima pomoglo da se bave pitanjima poput **održivosti proračuna sindikata, financiranja projekata, usvajanja novih strategija i načina komuniciranja** (društveni mediji), radionice o upravljanju sindikatima i povezanih odgovornostima također bi mogle imati ključnu ulogu kako bi sindikati mogli uspješno poraditi na sindikalnom osvještavanju i sposobnosti rješavanja niza elemenata **od ključnog značaja za njihovu održivost**.

ANNEX

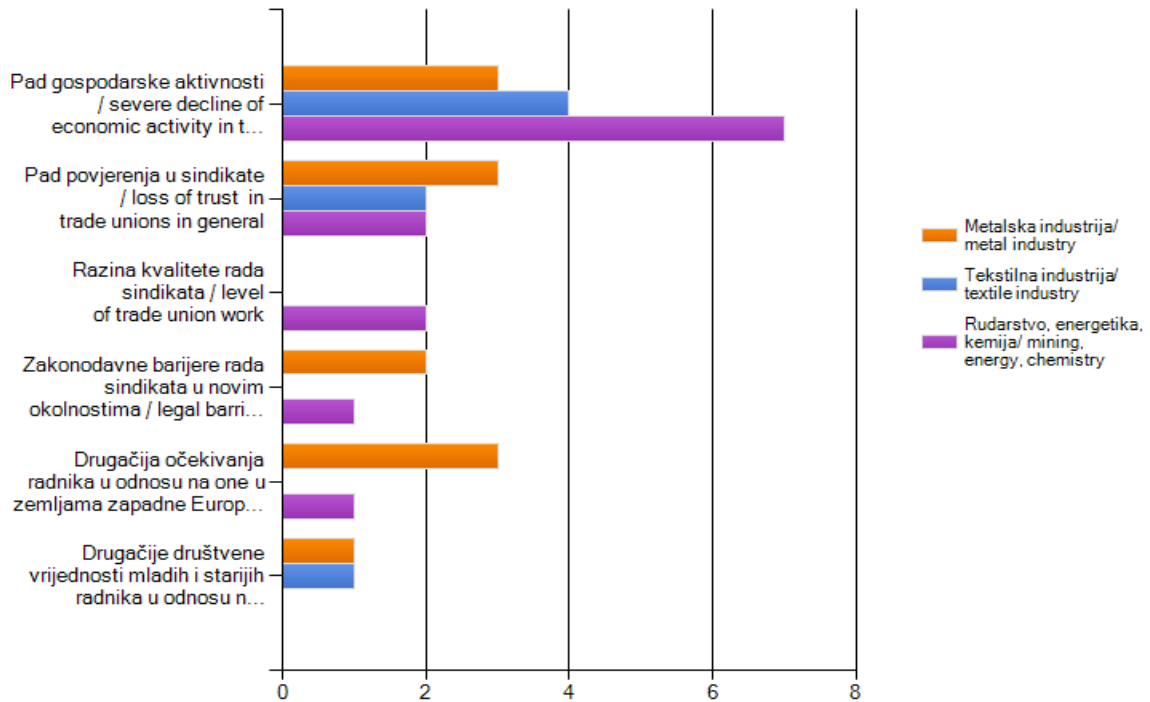
Smanjenje broja članova sindikata posljedica je (izaberi više točnih odgovora) /If applicable, the decrease in membership could be explained by the following statement (choose more than one answer)

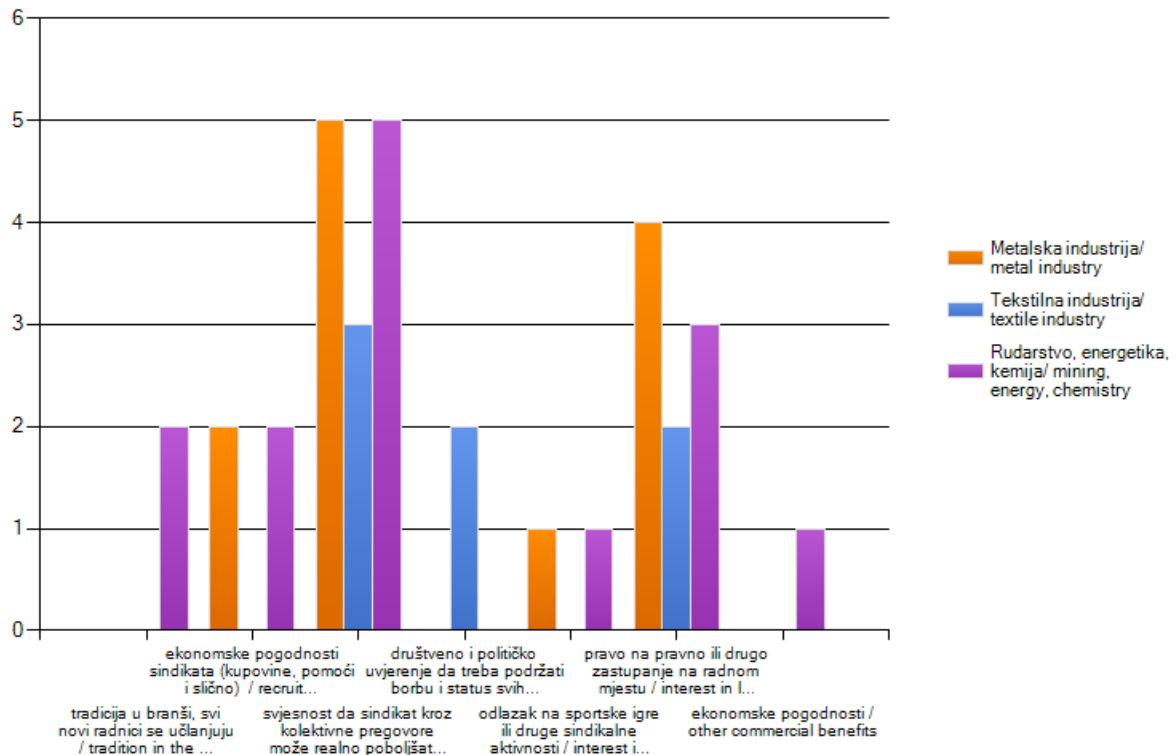
U zadnjih desetak godina, učlanili smo/ in the last ten years we have recruited

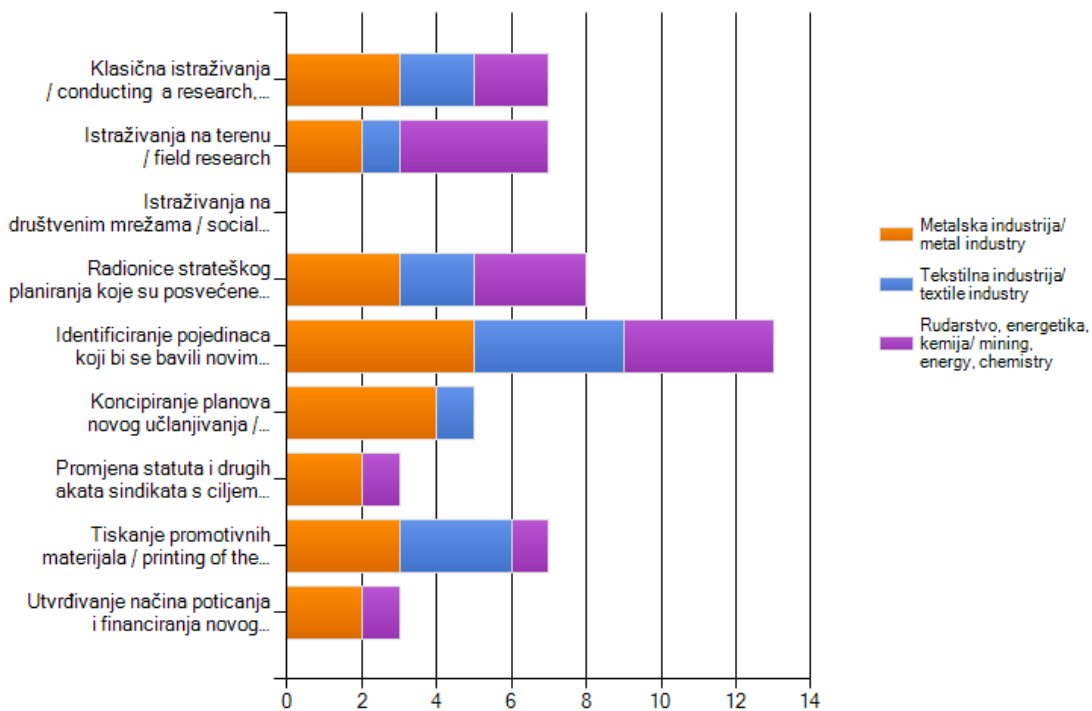
Koje su specifičnosti jugoistočne Europe u pogledu pada članstva i teškoća u novom učlanjivanju? (izaberi dva odgovora) / Which specific problems in South East Europe are attributed to an overall decline in trade union membership and impeding new recruitment? (choose two responses)

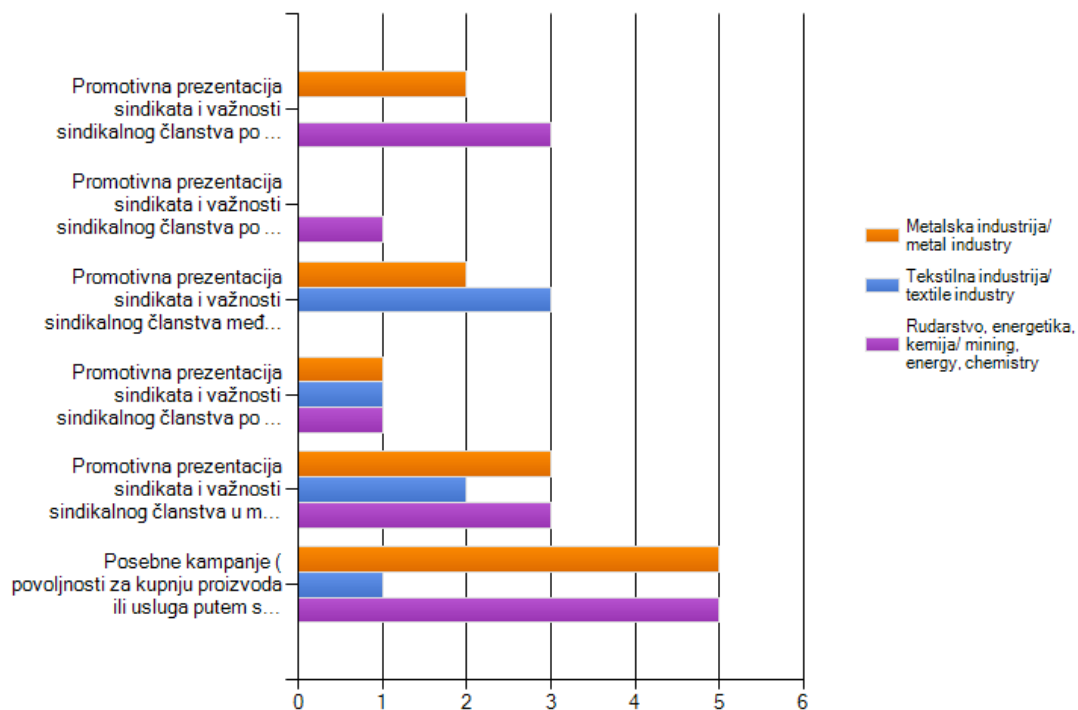
Koji su najčešći razlozi učlanjivanja novih članova (izaberi dva najvažnija razloga) / What are the most frequent reasons for the recruitment of new members in your trade union (choose two statements you find the most appropriate for your organization)

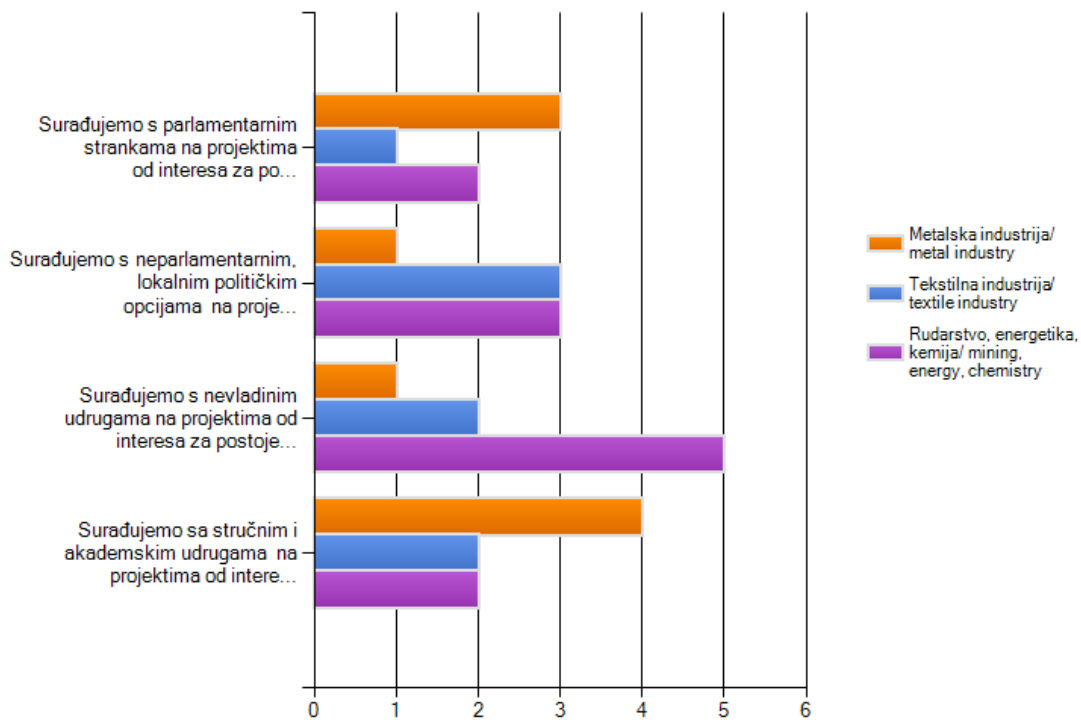
Koje aktivnosti prethode ciljanim kampanjama ućlanjivanja u vašem sindikatu ? (izaberi više odgovora) Which activities does your trade union implement before starting a targeted recruitment campaign? (if applicable, choose more options)

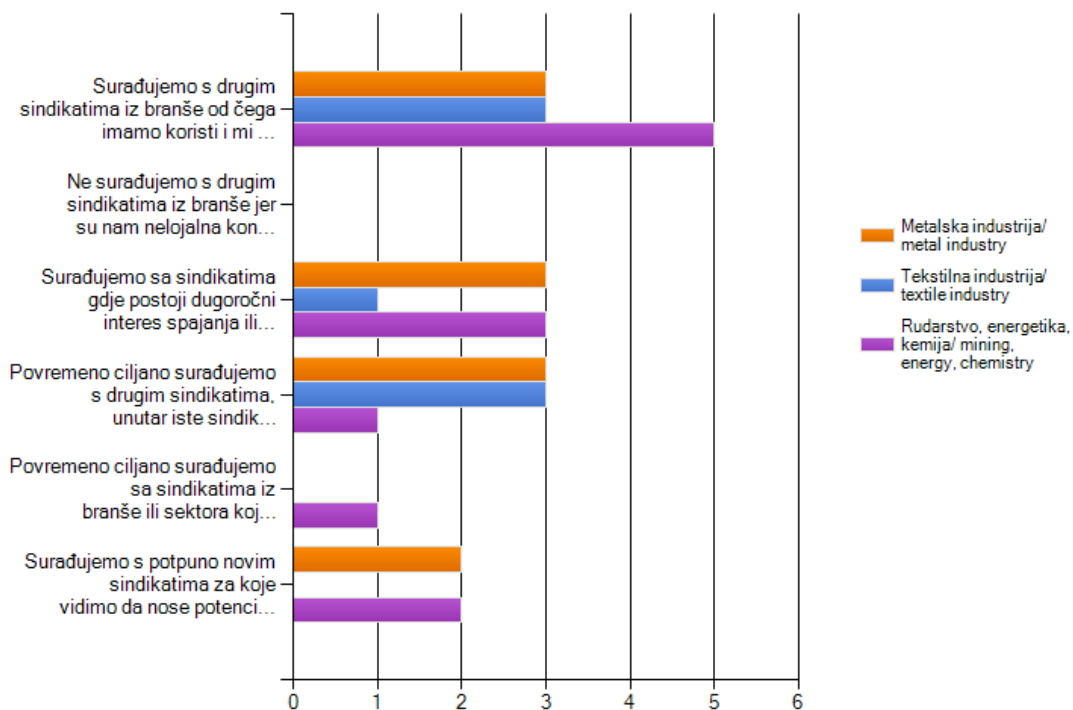
Koje aktivnosti su sastavni dio vaših dosadašnjih kampanja ućlanjivanja ? (izaberi više odgovora) / Choose several of the offered answers to describe your organizational history of recruitment campaigns?

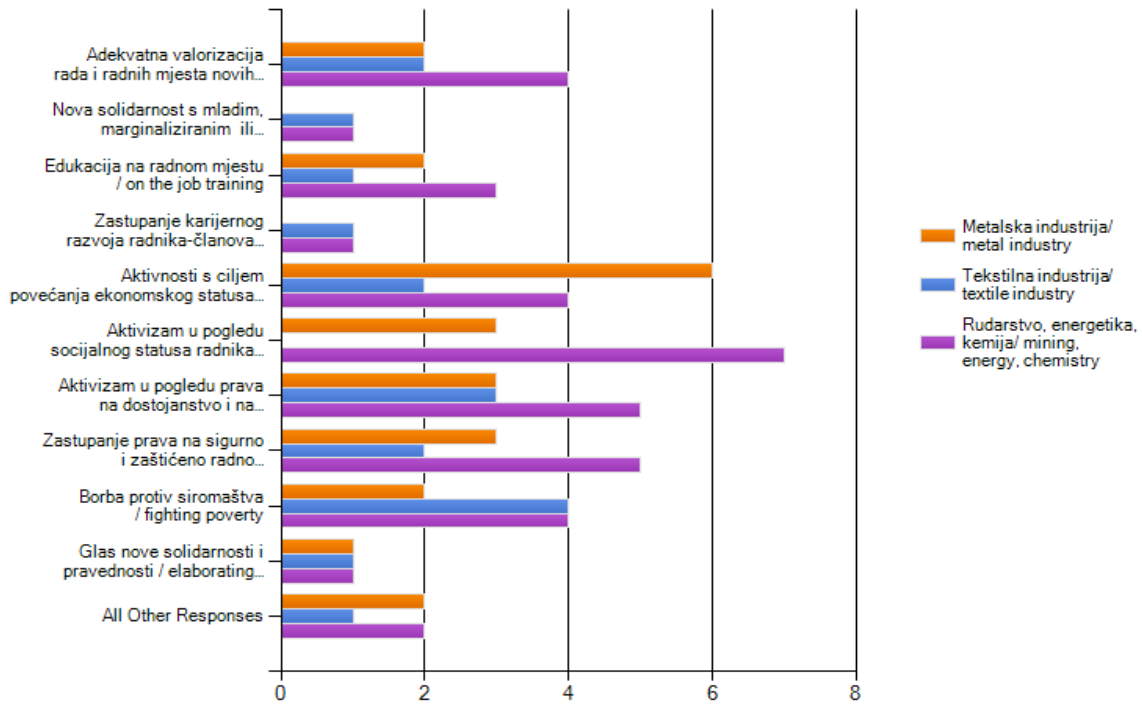
Suradnja s drugim segmentima društva u pogledu jačanja sindikalnog rada i novog učlanjivanja (izaberi dva odgovora) Cooperation with the other segments of society in relation to strengthening of trade union movement and new recruitment (choose two options)

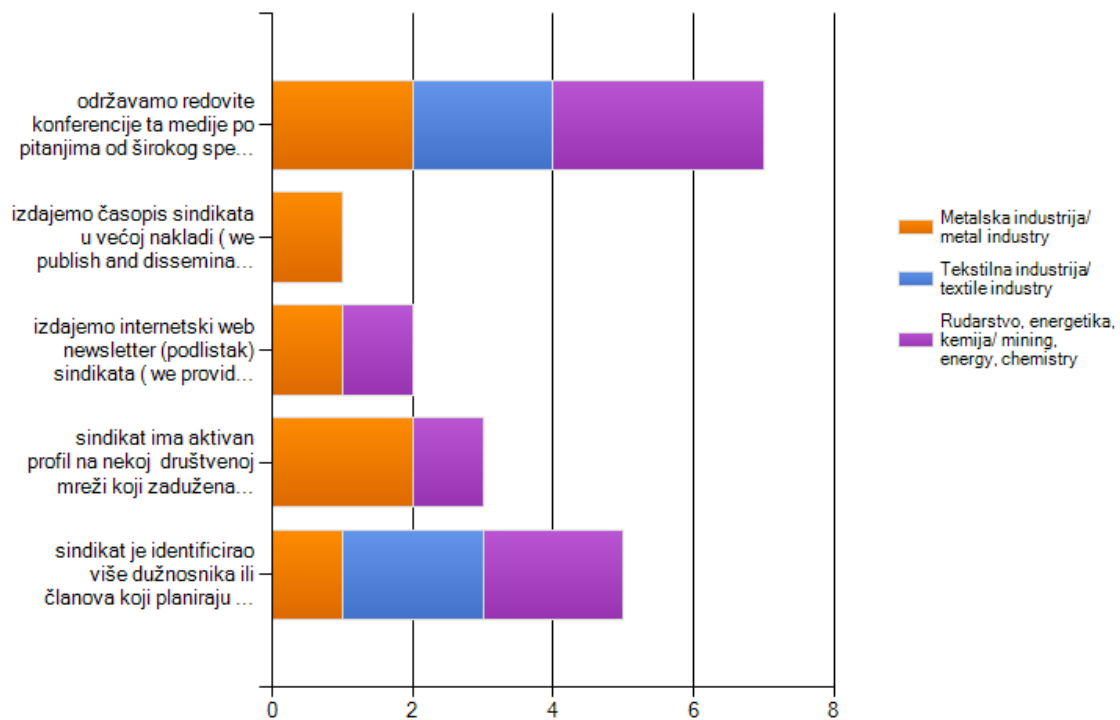
Suradnja sindikata s ciljem međusobnog jačanja i novog učlanjivanja (izaberi dva odgovora) Cooperation between trade unions aiming to support mutual strengths and allow for the new recruitment to take place (choose two answers)

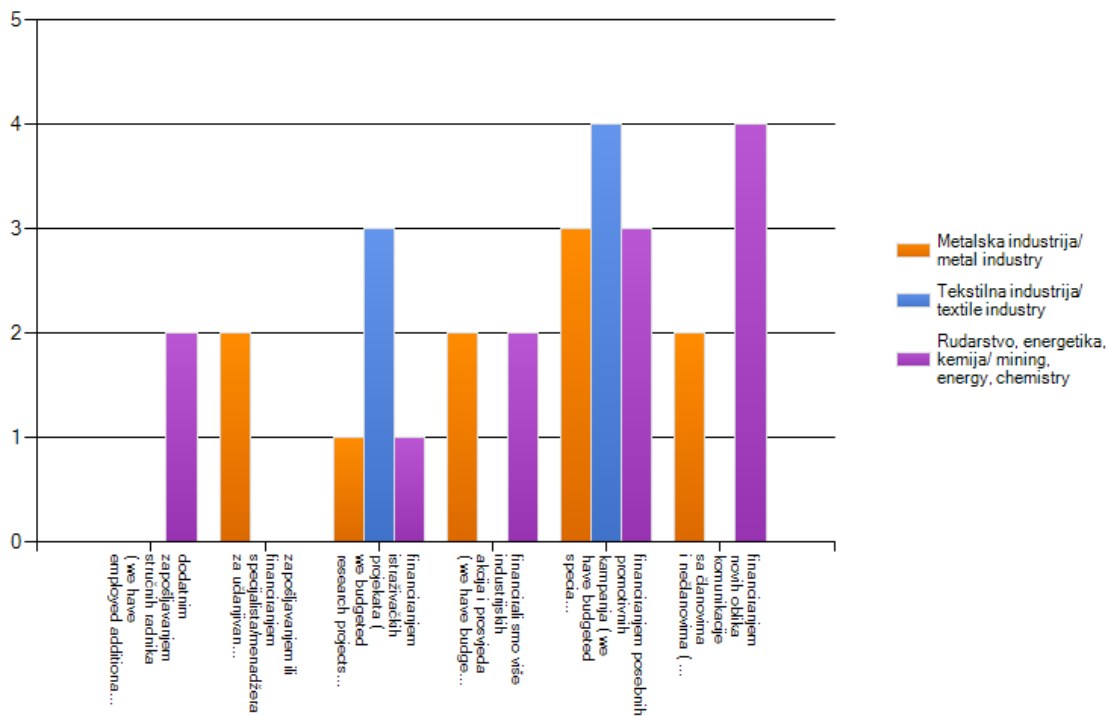
U koje od sljedećih tema, bitne za nove članove, je dosada bio uključen vaš sindikat ? (zaokruži više od jednog odgovora) In which of the following topical areas relevant for new members has your trade union been actively involved so far? (choose more than one answer)

U kojoj mjeri ste uspješni u komuniciranju sindikalnog rada i zastupanja radnika, koje je važno za novo učlanjivanje i organiziranje? (izaberi jedan odgovor) To what extent is your trade union successful in communicating its activities and successes in representing labour as key element for the attraction of new members ? (choose one answer)

Na koji način ste finansijski pratili aktivnosti jačanja sindikata, novog organiziranja i uclanjanja ? (zaokruži dva odgovora) What has your trade union budgeted in the past, related to activities aimed at recruitment of new members and strengthening of your organization ? (choose two answers)

Koja edukacija bi po vama bila bitna za jačanje sindikata, novo organiziranje i novo uclanjanje u zemljama jugoistočne Europe ? (zaokruži tri odgovora) What kind of further or follow-up education for your trade union would be useful in the course of activities aimed at strengthening your organization allowing that new patterns of organization and recruitment of new members take place? (choose three answers)

